

УДК 311.21:655.4(477)"2010"

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

Аналітичний огляд випуску друкованої продукції в 2010 році

У 2010 році в Книжкову палату України надійшло й зареєстровано 22 557 назв книг і брошур загальним тиражем 45 058,3 тис. пр., що у порівнянні з даними минулого, 2009 року становить: за назвами — 100,3%, за тиражами — 92,9%; з цієї кількості надрукованих у 2010 році надійшло 16 027 друк. од. тиражем 36 413,7 тис. пр. (71,1% загальної кількості назв і 80,8% загального тиражу), видань інших років (з 1991 по 2009) — 6530 друк. од. (28,9%) тиражем 8644,6 тис. пр.

(19,2%). За результатами 2010 року на одного жителя в Україні припадає 0,98 книги. Авторефератів дисертацій видано 7328 друк. од. тиражем 750,6 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв збільшився на 622 друк. од., або на 9,3%, тиражі зросли на 63,4 тис. пр., або на 9,2%. Загальні дані про випуск неперіодичних видань та дані про випуск книг і брошур у роки незалежності (1991—2010) показано в табл. 1, 2.

Таблиця 1

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2009		2010			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2009 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2009 року
Книги і брошури	22 491	48 514,4	22 557	100,3	45 058,3	92,9
Автореферати дисертацій	6 706	687,2	7 328	109,3	750,6	109,2
Образотворчі видання	820	20 031,8	935	114,0	3 428,7	17,1
Картографічні видання	270	1 372,7	291	107,8	1 490,0	108,5
Нотні видання	220	113,3	192	87,3	100,1	88,3

Таблиця 2

Випуск книг і брошур в Україні (1991—2010)

Рік видання	Кількість книг і брошур, друк. од.	Річний тираж, тис. пр.	Друковані аркуші-відбитки, тис.	Середній тираж одного видання, тис. пр.	Кількість книг і брошур на одного жителя в Україні, пр.
1991	5 855	136 415,9	1 546 053,0	23,3	2,6
1992	4 410	128 470,7	1 632 325,0	29,1	2,5
1993	5 002	87 567,0	1 301 266,0	17,6	1,7
1994	4 752	52 161,0	784 643,0	10,9	1,0
1995	6 109	68 156,0	1 036 400,0	11,2	1,3
1996	6 074	51 777,1	800 853,9	8,5	1,0
1997	7 004	55 841,3	782 807,4	7,9	1,1
1998	7 065	44 150,0	594 339,1	6,2	0,9
1999	6 282	21 985,6	270 120,8	3,5	0,4
2000	7 749	43 562,9	754 082,7	5,6	0,9
2001	10 614	50 324,5	1 054 363,5	4,7	1,0
2002	12 444	47 862,9	1 051 852,1	3,8	1,0
2003	13 805	39 462,9	613 062,6	2,9	0,8
2004	14 790	52 804,7	780 210,5	3,6	1,1
2005	15 720	54 059,8	1 274 562,2	3,4	1,15
2006	15 867	54 209,6	931 320,8	3,4	1,16
2007	17 987	56 111,7	878 025,8	3,1	1,21
2008	24 040	58 158,1	961 957,4	2,4	1,26
2009	22 491	48 514,4	798 130,6	2,2	1,05
2010	22 557	45 058,3	721 613,0	2,0	0,98

Аналіз випуску книг і брошур (табл. 3) свідчить, що у 2010 році порівняно з 2009 спостерігається зменшення випуску видань за назвами і за тиражами: брошур на 263 друк. од. (9,8%), їхня кількість становить 10,7% загальної кількості назв, тиражі зменшилися на 331,8 тис. пр. (7,0%) і становлять 9,8% загального тиражу, видань в обкладинці менше на 115 друк. од. (0,8%), що становить 65,4% загальної кількості назв, тиражі зменшилися на 1750,5 тис. пр. (8,0%), тобто 44,6% загального тиражу. Нових видань у порівнянні з 2009 роком випущено на 123 друк. од. (0,6%) менше, тобто 94,6% загальної кількості назв, тиражі зменшилися на 5008,3 тис. пр., або на 11,0%, і становлять 90,1% загального тиражу; серійних видань випущено менше на 258 друк. од. (6,6%), тобто 16,1% загальної кількості назв, тиражі зменшилися на 1181,4 тис. пр. (11,0%) і становлять 21,2% загального тиражу; книг і брошур з електронним додатком випущено менше на 7 друк. од., або

на 11,5% (0,2% загальної кількості назв), тиражі зменшилися на 106,9 друк. од. (7,4%) і становлять 0,2% загального тиражу. Спостерігається збільшення випуску книг і брошур за назвами і тиражами: перевидань більше на 189 друк. од. (18,5%), тобто 5,4% загальної кількості назв, тиражі збільшилися на 1552,2 тис. пр. (53,2%) і становлять 9,9% загального тиражу; перекладних видань видрукувано більше на 35 друк. од. (2,5%) — 6,4% загальної кількості назв, тиражі збільшилися на 337,6 тис. пр. (4,8%) — 16,4% загального тиражу. Із загальної кількості книг і брошур саме книг вийшло на 329 друк. од. (1,7%) більше, тобто 89,3% загальної кількості назв, тиражі впали на 3124,3 друк. од. (7,1%) і становлять 90,2% загального тиражу. Видань у палітурці надійшло більше на 181 друк. од. (2,4%), тобто 34,6% загальної кількості назв, тиражі зменшилися на 1705,6 тис. пр. (6,4%) і становлять 55,4% загального тиражу.

Таблиця 3

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	2009		2010			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2009 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2009 року
Усього, у т. ч.:	22 491	48 514,4	22 557	100,3	45 058,3	92,9
<i>Книги</i>	19 820	43 757,0	20 149	101,7	40 632,7	92,9
% відношення до кількості, тиражу	88,1	90,2	89,3	—	90,2	—
<i>Брошури</i>	2 671	4 757,4	2 408	90,2	4 425,6	93,0
% відношення до кількості, тиражу	11,9	9,8	10,7	—	9,8	—
<i>У палітурці</i>	7 628	26 666,0	7 809	102,4	24 960,4	93,6
% відношення до кількості, тиражу	33,9	55,0	34,6	—	55,4	—
<i>В обкладинці</i>	14 863	21 848,4	14 748	99,2	20 097,9	92,0
% відношення до кількості, тиражу	66,1	45,0	65,4	—	44,6	—
<i>Нові видання</i>	21 470	45 595,8	21 347	99,4	40 587,5	89,0
% відношення до кількості, тиражу	95,5	94,0	94,6	—	90,1	—
<i>Перевидання</i>	1 021	2 918,6	1 210	118,5	4 470,8	153,2
% відношення до кількості, тиражу	4,5	6,0	5,4	—	9,9	—
<i>Серійні видання</i>	3 884	10 719,5	3 626	93,4	9 538,1	89,0
% відношення до кількості, тиражу	17,3	22,1	16,1	—	21,2	—
<i>Перекладні видання</i>	1 399	7 061,4	1 434	102,5	7 399,0	104,8
% відношення до кількості, тиражу	6,2	14,6	6,4	—	16,4	—
<i>Книги і брошури з електронним додатком</i>	61	199,5	54	88,5	92,6	46,4
% відношення до кількості, тиражу	0,3	0,4	0,2	—	0,2	—

Наведені дані випуску книг і брошур за тиражними групами (табл. 4) свідчать про те, що більше половини (55,2%) з них друкується тиражем до 0,5 тис. пр., у порівнянні з аналогічними даними 2009 року кількість назв зростає на 811 друк. од., або на 7,0%. Найпопулярнішими у цій групі є наукові видання, які становлять 32,4% загальної кількості назв та 34,4% загального тиражу, навчальні та методичні видання (33,2% і 31,9%), художня література (15,0% і 14,7%). Видань до 5,0 тис. пр. випускається 19,7% загальної кількості назв, порівняно з 2009 роком кількість назв збільшилась на 39 друк. од. (0,9%); у цій групі пере-

важають література для дітей та юнацтва (17,4%) та науково-популярна література (10,3%), довідкова (4,8%). Видання до 50,0 тис. пр. становлять 2,2% загальної кількості назв, порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 87 друк. од. (15,2%); у цій групі домінують видання для дозвілля (18,3%), художня зарубіжна література (28,8%), шкільні підручники (41,2%). Видань без зазначення тиражів надійшло 1558 друк. од., що становить у процентному відношенні до загальної кількості назв 6,9%, у порівнянні з 2009 роком кількість назв зменшилась на 816 друк. од., або на 34,4%.

Таблиця 4

Розподіл випуску книг і брошур за тиражними групами

Тиражна група	2009		2010			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2009 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2009 року
Усього	22 491	48 514,4	22 557	100,3	45 058,3	92,9
до 0,5 тис. пр.	11 637	3 193,9	12 448	107,0	3 436,0	107,6
до 1,0 тис. пр.	2 606	2 507,2	2 802	107,5	2 692,4	107,4
до 5,0 тис. пр.	4 421	13 216,3	4 460	100,9	13 328,8	100,9
до 10,0 тис. пр.	789	6 685,9	864	109,5	7 395,3	110,6
до 50,0 тис. пр.	573	12 272,0	486	84,8	9 975,2	81,3
до 100,0 тис. пр.	47	3 374,6	66	140,4	5 075,0	150,4
більше 100,0 тис. пр.	44	7 264,5	23	52,3	3 155,6	43,4
без зазначення тиражів	2 374	—	1 558	65,6	—	—

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 5) підтверджує, що в її загальній масі переважають книги і брошури політичної і соціально-економічної літератури — 6030 друк. од. загальним тиражем 7219,4 тис. пр. (26,7% загальної кількості назв і 16,0% загального тиражу). Порівняно з 2009 роком кількість назв збільшилась на 619 друк. од., або на 11,4%, тиражі збільшились на 929,2 тис. пр., або 14,8%. На другій сходинці — художня література — 3652 друк. од. тиражем 6785,7 тис. пр. (16,2% і 15,1%), у порівнянні з 2009 роком і кількість назв, і тиражі

зменшились відповідно на 44 друк. од., або на 1,2%, та на 315,3 тис. пр., або на 4,4%. Далі — література з освіти та культури (3623 друк. од. тиражем 16 185,1 тис. пр.), що становить 16,1% загальної кількості назв і 35,9% загального тиражу. Порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 331 друк. од., або на 8,4%, тиражі — на 1894,7 тис. пр., або на 11,0%. Технічної літератури надійшло 2705 друк. од. тиражем 3534,5 тис. пр. (12,0% і 7,8%), у порівнянні з 2009 роком зменшились кількість назв та тиражі на 89 друк. од., або на 3,2%, та на 412,4 тис. пр., або на 10,4%.

Таблиця 5

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	2009		2010			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2009 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2009 року
Усього:	22 491	48 514,4	22 557	100,3	45 058,3	92,9
Політична і соціально-економічна література	5 411	6 290,2	6 030	111,4	7 219,4	114,8
Природничо-наукова література	1 679	920,0	1 621	96,5	984,0	107,0
Технічна література	2 794	3 946,9	2 705	96,8	3 534,5	89,6
Сільськогосподарська література	504	848,5	479	95,0	928,7	109,5
Медицина. Охорона здоров'я	914	2 295,2	1 097	120,0	2 613,0	113,8
Фізична культура і спорт	126	178,2	141	111,9	240,9	135,2
Література з освіти та культури	3 954	18 079,8	3 623	91,6	16 185,1	89,0
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	341	1 518,8	442	129,6	314,7	20,7
Мистецтво. Мистецтвознавство	234	186,7	215	91,9	230,5	123,5
Література з філологічних наук	1 111	1 100,1	1 131	101,8	1 045,6	95,0
Художня література. Фольклор	3 696	7 101,0	3 652	98,8	6 785,7	95,6
Література для дітей	1 695	5 495,3	1 381	81,5	4 770,6	86,8
Література універсального змісту	32	553,7	40	125,0	205,6	37,1

Дані, представлені у табл. 6, свідчать про те, що в асортименті книжкового потоку за цільовим призначенням, як і раніше, переважають книги соціально значущих видань. Як за назвами, так і за тиражами лідирують видання навчальної та методичної літератури (7602 друк. од. тиражем 17 966,6 тис. пр.), що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 33,7% і 39,9% загального тиражу, порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 144 друк. од., або на 1,9%, тиражі — на 1223,0 тис. пр., або на 6,4%. Наукові видання займають другу позицію за кількістю назв (4665 друк. од.), проте їх тиражі, звичайно, значно нижчі (1981,1 тис. пр.), що становить 20,7% і 4,4%, порівняно з 2009 роком кількість назв збільшилась на 326 друк. од. (7,5%), а тиражі — на 209,3 тис. пр. (11,8%); літературно-художніх видань надру-

ковано 3652 друк. од. загальним тиражем 6785,7 тис. пр., що становить у процентному відношенні до загальної кількості назв 16,2% і 15,1% загального тиражу, порівняно з 2009 роком кількість назв знизилась на 44 друк. од. (1,2%), тиражі — на 315,3 тис. пр. (4,4%). Науково-популярних видань (для дорослих) надруковано 1513 друк. од. тиражем 3727,0 тис. пр. (6,7% і 8,3%), порівняно з 2009 роком спостерігається незначне зменшення за назвами на 11 друк. од. (0,7%), тиражі навпаки збільшились на 287,1 тис. пр. (8,3%); видань для дітей та юнацтва надруковано 1381 друк. од. тиражем 4770,6 тис. пр. (6,1% і 10,6%), порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 314 друк. од. (18,5%), тиражі — на 724,7 тис. пр. (13,2%).

Таблиця 6

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	2009		2010			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2009 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2009 року
Усього:	22 491	48 514,4	22 557	100,3	45 058,3	92,9
Наукові видання	4 339	1 771,8	4 665	107,5	1 981,1	111,8
Науково-популярні видання (для дорослих)	1 524	3 439,9	1 513	99,3	3 727,0	108,3
Нормативні та виробничо-практичні видання	774	1 740,0	815	105,3	1 458,5	83,8
Офіційні видання	871	488,1	918	105,4	785,7	161,0
Громадсько-політичні видання	76	226,4	72	94,7	306,1	135,2
Навчальні та методичні видання	7 746	19 189,6	7 602	98,1	17 966,6	93,6
Літературно-художні видання	3 696	7 101,0	3 652	98,8	6 785,7	95,6
Видання для дітей та юнацтва	1 695	5 495,3	1 381	81,5	4 770,6	86,8
Довідкові видання	828	3 019,9	786	94,9	2 371,1	78,5
Інформаційні видання	46	519,0	64	139,1	155,9	30,0
Видання для видавців та книгорозповсюджувачів	2	43,0	—	—	—	—
Бібліографічні видання	182	1 056,7	231	126,9	46,3	4,4
Видання для організації дозвілля	281	3 015,5	354	126,0	3 191,4	105,8
Рекламні видання	4	115,0	—	—	—	—
Література релігійного змісту	427	1 293,2	504	118,0	1 512,3	116,9

У 2010 році українською мовою видано книг і брошур 14 852 друк. од. тиражем 24 704,4 тис. пр., що становить 65,8% загальної кількості назв і 54,8% загального тиражу. Порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилась на 55 друк. од. (0,4%), тиражі зменшились на 2822,6 тис. пр. (10,3%). Мовами національних меншин книг і брошур випущено 5744 друк. од. тиражем 18 280,6 тис. пр., тобто 25,5% загальної кількості назв і 40,6% загального тиражу (табл. 7). Порівняно з минулим роком кількість назв зменшилась на 252 друк. од., або на 4,2%, а тиражі — на 639,1 тис. пр., або на 3,4%; російською мовою випущено

5554 друк. од. тиражем 17 972,8 тис. пр., що становить 24,6% і 39,9% загальної кількості назв і загального тиражу, порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 178 друк. од. (3,1%), тиражі знизились на 649,9 тис. пр. (3,5%). Найбільше книг і брошур серед іноземних мов видано англійською — 457 друк. од. тиражем 694,2 тис. пр. (2,0% і 1,5%), у порівнянні з 2009 роком кількість назв збільшилась на 102 друк. од., або на 28,7%, тиражі — на 64,3 тис. пр., або на 10,2%; німецькою — 75 друк. од. тиражем 103,3 тис. пр., у порівнянні з 2009 роком кількість назв зменшилась на 30 друк. од. (28,6%), тиражі знизились на 57,3 тис. пр. (35,7%).

Таблиця 7

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	22 491	48 514,4	22 557	45 058,3
Українська	14 797	27 527,0	14 852	24 704,4
Азербайджанська	1	0,1	—	—
Англійська	355	629,9	457	694,2
Білоруська	—	—	1	0,1
Болгарська	3	0,5	3	0,8
Гагаузька	2	1,5	—	—
Грецька	1	0,1	2	0,5
Датська	—	—	1	2,0
Іврит	—	—	1	0,1
Іспанська	7	2,6	8	7,2
Італійська	4	0,4	1	0,1
Китайська	1	0,2	—	—
Кримськотатарська	53	50,3	41	52,3
Латинська	—	—	3	0,7
Молдавська	3	2,5	3	9,0
Німецька	105	160,6	75	103,3
Польська	26	15,7	16	4,2
Португальська	1	0,3	1	0,1
Російська	5 732	18 622,7	5 554	17 972,8
Румейська	1	0,3	—	—
Румунська	15	35,7	22	94,6
Русинська	3	2,3	2	2,1
Словацька	3	3,0	—	—
Старослов'янська (церковнослов'янська)	48	13,7	10	7,9
Угорська	44	24,3	17	35,2
Французька	37	52,1	31	70,0
Хорватська	—	—	1	0,8
Чеська	1	0,1	1	0,5
Японська	—	—	1	0,3
Видання українською і російською мовами	597	298,2	750	416,5
Видання декількома мовами народів України	35	26,6	30	11,4
Видання декількома мовами народів світу	498	576,4	541	455,0
Українсько-російські словники	22	176,5	18	163,6
Словники мовами народів України	10	8,2	14	12,7
Словники мовами народів світу	86	282,6	100	235,9

У 2010 році кількість виданих книг і брошур, перекладених з мов народів світу, становила: за кількістю назв 1434 друк. од. тиражем 7399,0 тис. пр., тобто 6,4% загальної кількості назв і 16,4% загального тиражу (табл. 8). У порівнянні з 2009 роком спостерігається збільшення видань за назвами на 35 друк. од., або на 2,5%, і тиражами — на 337,6 тис. пр., або на 4,8%. Із загальної кількості перекладених видань 646 друк. од. — переклади з англійської мови тиражем 3831,3 тис. пр., 126 друк. од. — з німецької мови тиражем 699,2 тис. пр., 84 друк. од. — з французької мови тиражем 392,8 тис. пр., 49 друк. од. — з польської мови тиражем 103,4 тис. пр., 46 друк. од. — з італійської мови тиражем 205,7 тис. пр. Видання, що перекладені з перерахованих мов, становлять 66,3% загальної кількості назв і 70,7% загального тиражу цього видавничого репертуару. Загалом

книги і брошури видавались у перекладі майже з 50 мов народів світу.

В асортименті видавничої продукції 16,2% загальної кількості видань за назвами і 15,1% загального тиражу — художня література. Порівняно з минулим роком кількість видань зменшилась на 44 друк. од. (1,2%), тиражі — на 315,3 тис. пр. (4,4%). Українською мовою видано 1784 друк. од., або 48,8% загальної кількості назв, тиражем 2046,2 тис. пр., або 30,2% загального тиражу, порівняно з 2009 роком кількість назв зменшилась на 132 друк. од. (6,9%), тиражі — на 497,2 тис. пр. (7,9%), російською мовою — 1598 друк. од. (43,8%) тиражем 4602,2 тис. пр. (67,8%), порівняно з 2009 роком кількість видань зменшилась на 49 друк. од. (3,2%), тиражі — на 397 тис. пр. (7,9%) (табл. 9).

Випуск книг і брошур, перекладених з мов народів світу

Мова видання та з якої мови перекладено книгу	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього	1 399	7 061,4	1 434	7 399,0
<i>Українська:</i>	<i>685</i>	<i>1 882,5</i>	<i>790</i>	<i>2 534,0</i>
з англійської	274	970,9	303	1 055,0
з арабської	—	—	1	3,0
з білоруської	—	—	2	8,0
з болгарської	1	1,0	1	2,0
з вірменської	1	5,0	1	0,1
з грецької	2	0,1	1	0,1
з грузинської	1	2,0	3	0,1
з давньогрецької	5	20,1	2	10,0
з датської	4	8,0	11	52,0
з естонської	3	9,0	—	—
з іврити	2	1,0	—	—
з іспанської	8	17,0	2	4,0
з італійської	26	34,0	34	108,2
з казахської	—	—	1	1,0
з китайської	1	3,0	—	—
з корейської	1	1,0	2	0,8
з кримськотатарської	—	—	2	4,0
з латинської	3	6,0	1	0,1
з латиської	—	—	1	1,0
з литовської	4	7,0	—	—
з нідерландської	2	2,0	4	6,0
з німецької	36	110,8	50	91,1
з норвезької	2	3,0	3	1,5
з перської	1	1,0	2	0,1
з польської	34	39,8	44	81,8
з португальської	—	—	4	11,5
з російської	147	392,6	153	452,7
з румунської	—	—	2	1,0
з сербської	2	2,0	3	2,0
зі словацької	2	0,7	—	—
зі словенської	—	—	1	1,5
зі старослов'янської (церковнослов'янської)	10	19,0	7	6,4
з турецької	2	3,4	1	2,5
з туркменської	—	—	1	0,1
з угорської	—	—	1	1,5
з фінської	—	—	1	2,0
з французької	59	120,7	49	139,9
з хорватської	2	3,2	2	1,8
з чеської	3	8,9	1	0,5
зі шведської	10	21,0	13	26,9
з японської	12	10,4	3	6,5
з мов народів світу	25	58,9	77	447,3
<i>Російська:</i>	<i>644</i>	<i>5 101,3</i>	<i>583</i>	<i>4 703,7</i>
з азербайджанської	1	2,0	—	—
з англійської	386	3 440,9	341	2 775,2
з арабської	1	4,0	4	7,0
з болгарської	—	—	1	3,0
з вірменської	—	—	—	—
з голландської	1	0,1	1	1,0
з грецької	2	0,1	3	8,2
з датської	6	12,0	1	4,0
з іврити	1	2,0	1	1,0
з ідишу	1	3,0	—	—
з індійської	—	—	—	—
з іспанської	15	95,5	8	113,0
з італійської	11	71,5	12	97,5
з китайської	2	17,0	4	4,6
з кримськотатарської	—	—	1	1,0
з латинської	—	—	2	3,8
з нідерландської	2	2,6	2	3,5
з німецької	93	650,6	72	601,1
з норвезької	1	3,0	—	—

Продовження таблиці 8

з перської	1	15,1	1	1,0
з польської	3	12,0	4	21,5
з португальської	—	—	3	30,0
з румунської	1	0,1	—	—
з сербської	—	—	—	—
зі словацької	—	—	3	0,1
з турецької	2	5,0	—	—
з угорської	1	0,1	—	—
з узбецької	—	—	—	—
з української	33	250,7	47	637,8
з французької	62	456,1	35	252,9
з хорватської	—	—	—	—
з чеської	—	—	—	—
з японської	5	10,5	3	6,0
з мов народів світу	13	47,4	34	130,5
<i>Англійська:</i>	8	1,9	8	9,0
з датської	—	—	2	0,5
з німецької	4	0,1	—	—
з російської	2	0,5	3	2,5
з української	2	1,3	3	6,0
<i>Грецька:</i>	1	0,1	—	—
з російської	1	0,1	—	—
<i>Іспанська:</i>	3	0,3	—	—
з німецької	2	0,1	—	—
з російської	1	0,2	—	—
<i>Італійська:</i>	3	0,2	—	—
з німецької	2	0,1	—	—
з російської	1	0,1	—	—
<i>Кримськотатарська:</i>	13	13,0	6	10,1
з російської	13	13,0	5	9,1
з української	—	—	1	1,0
<i>Молдавська:</i>	1	0,9	2	8,6
з української	1	0,9	2	8,6
<i>Німецька:</i>	2	0,6	1	0,2
з англійської	1	0,5	—	—
з російської	1	0,1	—	—
з української	—	—	1	0,2
<i>Польська:</i>	9	5,9	3	0,6
з російської	1	0,1	—	—
з української	8	5,8	3	0,6
<i>Румунська:</i>	7	28,3	16	82,5
з української	7	28,3	9	47,5
з мов народів світу	—	—	7	35,0
<i>Русинська</i>	—	—	1	1,8
з мов народів світу	—	—	1	1,8
<i>Старослов'янська (церковнослов'янська):</i>	1	1,0	1	1,0
з англійської	1	1,0	1	1,0
<i>Угорська:</i>	11	20,1	8	29,1
з української	11	20,1	8	29,1
<i>Французька:</i>	6	0,9	—	—
з російської	2	0,3	—	—
з німецької	2	0,1	—	—
з української	2	0,5	—	—
<i>Хорватська:</i>	—	—	1	0,8
з мов народів світу	—	—	1	0,8
<i>Видання українською і російською мовами:</i>	2	0,6	3	1,2
з англійської	2	0,6	1	0,1
з німецької	—	—	1	1,0
з української	—	—	1	0,1
<i>Видання декількома мовами народів України:</i>	1	0,3	—	—
з німецької	1	0,3	—	—
<i>Видання декількома мовами народів світу:</i>	2	3,5	8	7,4
з німецької	—	—	3	6,0
з польської	—	—	1	0,1
з російської	2	3,5	—	—
з сербської	—	—	2	0,4
зі старослов'янської (церковнослов'янської)	—	—	2	0,9
<i>Словники мовами народів світу:</i>	—	—	3	9,0
з російської	—	—	3	9,0

Випуск художньої літератури мовами народів світу

Мова видання	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	3 696	7 101,0	3 652	6 785,7
Українська	1 916	1 982,1	1 784	2 046,2
Російська	1 549	4 999,2	1 598	4 602,2
Азербайджанська	1	0,1	—	—
Англійська	8	5,3	9	3,2
Білоруська	—	—	1	0,1
Болгарська	—	—	1	0,5
Іспанська	—	—	1	0,1
Кримськотатарська	10	5,2	16	15,8
Молдавська	—	—	1	0,4
Німецька	3	1,5	—	—
Польська	—	—	2	1,0
Румейська	1	0,3	—	—
Румунська	2	1,5	3	2,4
Русинська	2	1,3	—	—
Старослов'янська (церковнослов'янська)	1	1,0	—	—
Угорська	6	0,1	1	0,1
Французька	2	0,5	—	—
Українською і російською мовами	142	74,7	191	94,0
Декількома мовами народів України	18	11,1	13	7,3
Декількома мовами народів світу	35	17,1	31	12,4

Дитячої літератури у 2010 році (табл. 10) випущено 1381 друк. од. тиражем 4770,6 тис. пр., що становить 6,1% загальної кількості назв і 10,6% загального тиражу. Її випуск за кількістю назв порівняно з 2009 роком зменшився на 314 друк. од., або на 18,5%, тиражі — на 724,7 тис. пр., або на 13,2%. Середній тираж дитячої літератури у 2010 році збільшився у порівнянні з попереднім, 2009 роком і становить

3,5 тис. пр. (у 2009 році — 3,2 тис. пр.). Українською мовою випущено 1046 друк. од. тиражем 1439,2 тис. пр., що становить 75,7% загальної кількості назв і 30,2% загального тиражу, російською — 310 друк. од. тиражем 3234,3 тис. пр. — 22,4% загальної кількості назв і 67,8% загального тиражу. Іншими мовами випущено 25 друк. од. тиражем 97,1 тис. пр. (1,8% загальної кількості назв і 2,0% загального тиражу).

Таблиця 10

Випуск дитячої літератури мовами народів світу

Мова видання	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	1 695	5 495,3	1 381	4 770,6
Українська	1 138	3 844,2	1 046	1 439,2
Російська	514	1 589,2	310	3 234,3
Англійська	—	—	3	2,5
Датська	—	—	1	2,0
Кримськотатарська	20	17,0	3	7,6
Молдавська	—	—	1	4,3
Румунська	—	—	8	57,0
Словацька	2	2,0	—	—
Угорська	2	0,7	1	16,0
Видання українською і російською мовами	12	7,7	6	6,2
Видання декількома мовами народів України	—	—	1	0,1
Декількома мовами народів світу	7	34,5	1	1,4

Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності (табл. 11) випущено 7626 друк. од. загальним тиражем 6014,9 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 33,8% і 13,3% загального тиражу, порівняно з 2009 роком кількість назв зростає на 255 друк. од., або на 3,5%, тиражі — на 1130,9 тис. пр., або на 23,2%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо України — 333 друк. од. (1,5%) тиражем 602,5 тис. пр. (1,3%), у порівнянні з 2009 роком кількість назв збільшилась на 99 друк. од., або на 42,3%, тиражі зменшились на 242,8 тис. пр., або на 28,7%. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 14 931 друк. од. (66,2%) тиражем 39 043,4 тис. пр. (86,7%), у порівнянні з 2009 роком кількість назв зменшилась на 189 друк. од. (1,2%), тиражі — на 4587,0 тис. пр. (10,5%).

У Книжкову палату України у 2010 році обов'язково примірники видань надіслав 1691 видавничий суб'єкт (у 2009 — 1650 видавничих суб'єктів). 497 видавничих суб'єктів випускають 10 і більше назв книг та брошур. Найбільша кількість видавництв та видавничих організацій знаходиться у м. Києві (691) та м. Харкові (189). У табл. 12 показано десять видавництв та видавничих організацій, які випустили найбільшу кількість книг і брошур у 2010 році. Лідерами в Україні за кількістю виданих книг і брошур є харківські видавництва "Книжковий клуб" "Клуб сімейного дозвілля" (587 друк. од. тиражем 9270,0 тис. пр.), ТОВ "ВГ "Основа" (392 друк. од. тиражем 777,4 тис. пр.) та тернопільське видавництво "Навчальна книга — Богдан" (324 друк. од. тиражем 277,4 тис. пр.).

Таблиця 11

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	22 491	48 514,4	22 557	45 058,3
<i>1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:</i>	<i>860</i>	<i>2 442,3</i>	<i>922</i>	<i>3 569,1</i>
Сфера управління Держкомтелерадіо України	234	845,3	333	602,5
Сфера управління інших державних установ	626	1 597,0	589	2 966,6
<i>2. Видавництва з іншими формами власності, у т. ч.:</i>	<i>3 740</i>	<i>10 669,0</i>	<i>3 152</i>	<i>8 950,4</i>
ДАК "Укр. видавничо-поліграфічне об'єднання"	122	107,8	147	102,4
Інші видавництва	3 618	10 561,2	3 005	8 848,0
<i>3. Видавничі організації з державною формою власності</i>	<i>6 511</i>	<i>2 441,7</i>	<i>6 704</i>	<i>2 445,8</i>
<i>4. Видавничі організації з іншими формами власності</i>	<i>11 380</i>	<i>32 961,4</i>	<i>11 779</i>	<i>30 093,0</i>

Таблиця 12

Видавництва, які випустили найбільшу кількість книг і брошур

Видавничі суб'єкти	2009		Видавничі суб'єкти	2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.		Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Х. : Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	679	9 229,0	Х. : Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	587	9 270,0
Х. : ТОВ "Фоліо"	388	868,5	Х. : ТОВ "ВГ "Основа"	392	777,4
Х. : ТОВ "Веста"	386	1 944,6	Тернопіль : ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан"	324	277,4
Х. : ТОВ "Видавництво "Ранок"	362	605,5	Донецьк : ТОВ "БАО"	210	932,0
Х. : ТОВ "Видавництво "Пегас"	286	786,8	К. : ТОВ "Видавництво "Генеза"	190	3 829,0
Х. : ТОВ "ВГ "Основа"	259	835,1	Тернопіль : Редакція газети "Підручники і посібники"	175	421,7
Одеса : ТОВ "Астропринт"	248	97,4	Х. : ТОВ "Видавництво "Ранок"	154	839,0
Донецьк : ТОВ "БАО"	230	907,5	К. : ТОВ "Видавництво "Шкільний світ"	128	242,7
К. : ТОВ "Видавництво "Шкільний світ"	149	309,0	К. : ТОВ "Видавництво "Знання"	116	106,0
К. : ТОВ "Видавництво "Генеза"	132	3 253,0	Х. : ТОВ "Веста"	106	1 047,0

Шкільних підручників у 2010 році випущено 1431 друк. од. тиражем 12 557,6 тис. пр., що становить 18,8% загальної кількості назв і 69,9% загального тиражу навчальних і методичних видань (7602 друк. од. тиражем 17 966,6 тис. пр.). У порівнянні з 2009 роком кількість назв зменшилась на 144 друк. од. (1,9%), тиражі — на 1223,0 тис. пр. (6,4%). Порівнюючи книговидання шкільних підручників за мовами

(табл. 13), бачимо, що вони друкувалися 14 мовами народів світу, серед них: українською — 967 друк. од., або 67,6% загальної кількості назв цього асортименту видавничої продукції, тиражем 9627,3 тис. пр., або 76,7% загального його тиражу, російською — 281 друк. од., або 19,6% загальної кількості назв підручників, тиражем 2172,3 тис. пр., що становить 17,3% тиражу всіх підручників.

Таблиця 13

Випуск шкільних підручників мовами народів світу

Мова видання	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	1 722	13 740,1	1 431	12 557,6
Українська	1 113	10 788,2	967	9 627,3
Російська	393	2 012,2	281	2 172,3
Англійська	74	451,5	81	383,8
Гагаузька	2	1,5	—	—
Грецька	1	0,1	—	—
Іспанська	2	2,2	1	1,0
Італійська	1	0,1	—	—
Кримськотатарська	8	16,8	13	18,6
Молдавська	3	2,5	1	4,3
Німецька	28	120,7	11	57,0
Польська	13	8,5	7	1,4
Румунська	8	31,4	10	34,2
Угорська	11	21,8	11	19,2
Французька	8	39,5	10	57,0
Видання українською та російською мовами	1	0,6	1	0,1
Видання декількома мовами народів України	1	1,0	—	—
Видання декількома мовами народів світу	54	239,5	37	181,4
Словники мовами народів світу	1	2,0	—	—

З табл. 14 видно, що більшість регіонів наростили темпи книгодрукування за назвами та за тиражами. У 2010 році збільшили книгодрукування за назвами та тиражами Вінницька область, де кількість виданих книг і брошур зросла на 88 друк. од., або на 23,7%, тиражі зросли на 97,4 тис. пр., або на 60,1%, у Дніпропетровській — на 36 друк. од. (5,2%), тиражі зросли на 119,7 тис. пр. (38,4%), у Донецькій відповідно — на 66 друк. од. (4,7%) та на 100,0 тис. пр. (3,6%), у Луганській — на 63 друк. од. (15,6%), тиражі зросли на 54,9 тис. пр. (36,0%), у Черкаській — на 69 друк. од. (20,4%) та на 117,2 тис. пр. (69,6%), у м. Севастополі — на 35 друк. од. (33,7%) та на 8,6 тис. пр. (26,7%). Незначне збільшення спостерігається в Одеській області — на 6 друк. од. (0,8%) та на 9,2 тис. пр. (2,5%). Київ, як і раніше, — серед лідерів вітчизняного книгодрукування за назвами (6989 друк. од.), а ліде-

ром за тиражами, попри зменшення випуску книжкової продукції, залишається Харків (18 936,0 тис. пр.). У загальному випуску книг і брошур ці два міста випустили більше половини книг і брошур (51,1% за назвами та 79,2% за тиражами). Однак здали свої позиції АРК (за назвами на 112 друк. од., за тиражами на 947,2 тис. пр.), Харківська область (відповідно — на 734 друк. од. та 1699,2 тис. пр.), Житомирська область (на 40 друк. од. та 23,7 тис. пр.), Закарпатська (на 77 друк. од. та 18,9 тис. пр.), Волинська (на 9 друк. од. та 54,8 тис. пр.), Івано-Франківська (на 40 друк. од. та 20,0 тис. пр.), Миколаївська область (на 70 друк. од. та 48,8 тис. пр.), Полтавська (на 97 друк. од. та 66,2 тис. пр.), Херсонська (на 27 друк. од. та 1,8 тис. пр.). Найменші тиражі у м. Севастополі (40,8 тис. пр.), порівняно з 2009 роком кількість назв збільшилась на 33,7%, а тиражі — на 26,7%.

Таблиця 14

Випуск в Україні видань за територіальною ознакою

Випуск видання (республіка, область, місто)	2009		2010	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього:	22 491	48 514,4	22 557	45 058,3
Автономна Республіка Крим	575	1 352,8	463	405,6
Вінницька	371	162,0	459	259,4
Волинська	343	696,4	334	641,6
Дніпропетровська	697	311,7	733	431,4
Донецька	1 398	2 767,7	1 464	2 867,7
Житомирська	252	131,3	212	107,6
Закарпатська	272	116,6	195	97,7
Запорізька	334	374,6	350	207,6
Івано-Франківська	243	133,1	203	113,1
Київська	164	115,2	170	113,9
Кіровоградська	136	65,2	133	47,5
Луганська	403	152,6	466	207,5
Львівська	1 035	1 133,3	1 424	960,3
Миколаївська	239	103,7	169	54,9
Одеська	756	363,8	762	373,0
Полтавська	375	179,6	278	113,4
Рівненська	272	111,0	274	89,6
Сумська	381	235,7	403	191,7
Тернопільська	825	1 876,4	822	1 127,7
Харківська	5 262	20 642,0	4 528	18 942,8
Херсонська	152	42,9	125	41,1
Хмельницька	388	182,3	357	190,1
Черкаська	339	168,3	408	285,5
Чернівецька	469	301,6	459	328,1
Чернігівська	241	94,1	238	85,3
м. Київ	6 465	16 668,3	6 989	16 733,4
м. Севастополь	104	32,2	139	40,8

Книги-лідери, які надійшли в 2010 році:

1. *Вашуленко М. С.* Українська мова : підруч. для 2-го кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою / М. С. Вашуленко, М. А. Білецька. — 4-те вид., зі змінами. — К. : Освіта, 2010. — 2 ч. — 549,2 тис. пр.

2. *Савченко О. Я.* Читанка : підруч. для 2-го кл. / О. Я. Савченко. — 3-тє вид. — К. : Освіта, 2010. — 2 ч. — 345,2 тис. пр.

3. *Гавриш С. Б.* Правознавство : підруч. для 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту, академ. рівень / С. Б. Гавриш, В. Л. Сутковий, Т. М. Філіпенко. — К. : Генеза, 2010. — 416 с. — 254,1 тис. пр.

4. *Мисан В. О.* Вступ до історії України : підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. Мисан. — Вид. 2-ге, переробл. і доповн. — К. : Генеза, 2010. — 176 с. — 253,4 тис. пр.

5. *Цветкова М. В.* 1000 полезных советов для сада и огорода / М. В. Цветкова. — Х. : Кн. клуб. "Клуб семейн. досуга", 2010. — 224 с. — 220,0 тис. пр.

6. *Ярошенко О. Г.* Хімія : підруч. для 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академ. рівень) / О. Г. Ярошенко. — К. : Грамота, 2010. — 224 с. — 208,3 тис. пр.

7. *Українська література* : підруч. для 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту, академ. рівень / Г. Семенюк [та ін.] ; за заг. ред. Г. Ф. Семенюка. — К. : Освіта, 2010. — 415 с. — 190,1 тис. пр.

8. *Памятка водителя* / [авт.-сост. Гнатюк Н. Р.]. — Донецк : Глорія Трейд, 2010. — 64 с. — 170,0 тис. пр.

Надійшла в редакцію 19 травня 2011 року